

Postavenie veriteľa so zabezpečovacím opatrením vo forme záložného práva v konkurze

Dolný, J., Fenciková, K.*

DOLNÝ, J., FENCIKOVÁ, K.: Postavenie veriteľa so zabezpečovacím opatrením vo forme záložného práva v konkurze. *Právny obzor*, 107, 2024, č. 3, s. 303 – 311. <https://doi.org/10.31577/pravnyobzor.2024.3.05>

The position of the creditor with a security measure in the form of a lien in bankruptcy.

In the case of legal entities, bankruptcy is probably the most common consequence of an unsuccessful business. Its consequence is the termination of business activity and the dissolution of the business company. In practice, however, bankruptcy is often preceded by lawsuits, in which creditors demand satisfaction of their claims through the courts. A common phenomenon in these proceedings is the securing of the claim with a lien established by the court at the proposal of the creditor. The aim of this article is to assess the nature of this lien and the related position of the creditor in bankruptcy. The current decision-making practice of the courts grants such a creditor the status of a secured creditor and his claim secured by a judicial lien the nature of a secured claim. The authors do not agree with this conclusion, while in the article they present the reasons for which they believe that the judicial lien does not justify the position of the secured creditor and the secured claim in the bankruptcy of the property of a legal entity. They base their claims on the interpretation of relevant legal norms and the conclusions of the decision-making activity of the Constitutional Court of the Slovak Republic.

Key words: bankruptcy, lien, secured creditor

Úvod

Civilný sporový poriadok ako procesný kódex umožňuje zriadenie zabezpečovacieho opatrenia súdom po splnení zákonom predvídaných skutočností, ktoré je v rámci návrhu potrebné preukázať. Kým však dôjde k právoplatnému ukončeniu sporového konania, v rámci ktorého je zabezpečovacie opatrenie zriadené, sa v praxi stretávame s prípadmi, keď je na dlžníka (žalovaného) vyhlásený konkurz. Z pohľadu účastníkov konkurzného konania je preto dôležité zodpovedať otázku, aké postavenie bude mať veriteľ pohľadávky zabezpečenej zabezpečovacím opatrením vo forme zriadeného záložného práva za súčasného vyhlásenia konkurzu na majetok dlžníka. Uvedený záver bude mať zásadný vplyv na výšku uspokojenia veriteľa v konkurze.

1. Zabezpečovacie opatrenie

Prvý diel tretej hlavy zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej ako „CSP“) upravuje dva druhy opatrení – neodkladné a zabezpečovacie. CSP upravuje vzťah týchto opatrení v ust. § 324 ods. 3, pričom vymedzuje subsidiárne postavenie neodkladného opatrenia vo vzťahu k zabezpečovaciemu opatreniu.

* Doc. JUDr. Ing. Jaroslav Dolný, PhD., Právnická fakulta UPJŠ v Košiciach.
Mgr. Katarína Fenciková, PhD., Právnická fakulta UPJŠ v Košiciach.

Podstata zabezpečovacieho opatrenia spočíva v zriadení „sudcovského záložného práva“ za účelom zabezpečenia peňažnej pohľadávky veriteľa, pričom zabezpečovacie opatrenie má zabrániť zmareniu prípadnej exekúcie. Uvedený účel vyplýva explicitne z ust. § 343 CSP.

Pomerne široko vymedzený účel naznačuje, že zriadenie zabezpečovacieho opatrenia možno navrhnuť pred začatím konania, prípadne súčasne so žalobou na plnenie podľa ust. § 137 písm. a) CSP, v priebehu konania vo veci samej alebo aj po skončení konania, ktorého výsledkom je judikované právo veriteľa na plnenie.¹

Súd pri posudzovaní návrhu na zriadenie zabezpečovacieho opatrenia vyhodnocuje tvrdenia a dôkazy veriteľa (žalobcu), pričom primárnym predmetom posúdenia je odvodnosť obavy zo zmarenia exekúcie.

Ak súd na základe predložených dôkazov a tvrdení dôjde k záveru, že skutočnosti tvrdené žalobcom nepreukazujú existenciu obavy z ohrozenia exekúcie, návrh na zriadenie zabezpečovacieho opatrenia zamietne.

Zo zákonnej formulácie ust. § 343 ods. 1 CSP vyplývajú štyri základné predpoklady na nariadenie zabezpečovacieho opatrenia, a to: zabezpečovacie opatrenie možno nariadiť len na návrh, musí existovať spôsobilý predmet záložného práva, ktorým môžu byť veci, práva a iné majetkové hodnoty, zriadenie záložného práva prostredníctvom zabezpečovacieho opatrenia musí zabezpečovať peňažnú pohľadávku a musí existovať obava z budúceho zmarenia exekúcie.²

Na zabezpečovacie opatrenie sa v zmysle ust. § 344 CSP použijú primerane ustanovenia o neodkladnom opatrení. Pri hľadaní odpovede na otázku, kedy dôjde k zrušeniu a zániku zabezpečovacieho opatrenia, budeme aplikovať ustanovenie § 333 a nasledujúce CSP.

Ustanovenie § 333 CSP uvádza, že neodkladné opatrenie zanikne, ak uplynul čas, na ktorý bolo nariadené. Uvedené ustanovenie sa môže dotýkať aj zabezpečovacích opatrení, ak ich zriadenie bolo časovo obmedzené. V tomto prípade sa nevyžaduje rozhodnutie súdu ani iný akt. Skutočnosťou majúcou za následok zánik zabezpečovacieho opatrenia je výlučne objektívna právna skutočnosť, teda uplynutie času, na ktorý bolo zriadené.

V súvislosti so zrušením zabezpečovacích opatrení môžu nastať viaceré situácie, ktoré vymenúva CSP v ust. § 334 a nasledujúcich, pričom k zrušeniu môže dôjsť len na základe rozhodnutia súdu.

Ustanovenie § 334 uvádza, že o zrušení neodkladného opatrenia, a teda aj zabezpečovacieho opatrenia, môže súd rozhodnúť, ak odpadnú dôvody, pre ktoré bolo nariadené. V nadväznosti na zrušenie zabezpečovacieho opatrenia v súvislosti s exekúciou CSP v ust. § 338 uvádza, že súd na návrh zabezpečovacie opatrenie zruší, ak nie je vzhľadom na stav exekučného konania potrebné alebo ak navrhovateľ mohol podať návrh na vykonanie exekúcie, avšak v primeranom čase tak neurobil.

¹ SEDLAČKO, F., KOTRECOVÁ, A., FILOVÁ, A. Rekodifikácia civilného procesného práva: Neodkladné a zabezpečovacie opatrenia podľa CSP a CMP; odkladný účinok v rámci SSP. In *Bulletin slovenskej advokácie*. 2016, č. 6, s. 4.

² Uznesenie z predbežného prerokovania Ústavného súdu Slovenskej republiky zo 17. augusta 2022, sp. zn. I. ÚS 413/2022.

Jednou zo zákonných podmienok zrušenia predbežného opatrenia, ako aj neodkladného opatrenia je odpadnutie dôvodov, pre ktoré bolo nariadené [§ 77 ods. 2 OSP a § 334 CSP]. Zákoným dôvodom zrušenia predbežného opatrenia (vrátane neodkladného opatrenia) je zmena tých pomerov, ktoré oproti stavu rozhodujúcemu v čase jeho nariadenia boli relevantné pre jeho nariadenie. Z uvedeného potom *a contrario* vyplýva, že existencia/trvanie týchto dôvodov vytvára zároveň zákonnú prekážku, aby sa strana domáhajúca jeho zrušenia mohla dôvodne tohto návrhu aj domôcť.³

2. Účinky začatia konkurzného konania a vyhlásenie konkurzu

Začatie konkurzného konania má vo vzťahu k súdnym konaniam a exekúciám v zmysle ust. § 14 ods. 5 písm. b) zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii (ďalej ako „ZKR“) za následok to, že na majetok patriaci dlžníkovi nemožno začať konanie o výkon rozhodnutia alebo exekučné konanie a v prípade, ak konanie o výkon rozhodnutia alebo exekučné konanie bolo začaté pred začatím konkurzu, obligatórne sa prerušuje.

Situácia sa mení v momente, keď je na majetok dlžníka vyhlásený konkurz. V tomto smere sa účinky prehĺbujú a v súvislosti s exekučnými konaniami alebo konaniami o výkone rozhodnutia je rozhodujúce ust. § 48 ZKR, podľa ktorého na majetok podliehajúci konkurzu nemožno počas konkurzu začať konanie o výkon rozhodnutia alebo exekučné konanie a už začaté konania o výkon rozhodnutia alebo exekučné konania sa vyhlásením konkurzu zastavujú.

3. Záložné právo zriadené rozhodnutím súdu a zabezpečovacie právo podľa ust. § 8 ZKR

Z pohľadu zabezpečenia sa v konkurze rozlišujú pohľadávky zabezpečené a nezabezpečené. Takéto rozdelenie pohľadávok veriteľov má vplyv aj na ich samotné uspokojenie, keďže zabezpečený veriteľ sa uspokojuje v prvom rade z majetku zabezpečeného zabezpečovacím právom. ZKR taxatívne ustanovuje, čo je potrebné v rámci vyhláseného konkurzu považovať za zabezpečovacie právo.⁴ Jedným zo zabezpečovacích práv na účely ZKR je v zmysle ust. § 8 ZKR aj záložné právo.

Záložné právo môže v dikcii právnej úpravy Slovenskej republiky (§ 151b OZ) vzniknúť na základe štyroch právnych skutočností:

- 1) zmluvou,
- 2) schválenou dohodou dedičov,
- 3) rozhodnutím súdu alebo správneho orgánu,
- 4) zákonom.

³ Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky z 3. augusta 2017, sp. zn. II. ÚS 491/2017.

⁴ Podľa § 8 ZKR: „Zabezpečovacím právom sa na účely tohto zákona rozumie záložné právo, zádržné právo, zabezpečovací prevod práva a zabezpečovací prevod pohľadávky vrátane iných práv, ktoré majú podobný obsah a účinky. Pohľadávka zabezpečená zabezpečovacím právom sa na účely tohto zákona považuje do výšky jej zabezpečenia za zabezpečenú pohľadávku.“

Na účely tohto článku sa budeme venovať zmluvnému záložnému právu a záložného právu, ktoré je zriadené rozhodnutím súdu.

Prvým je zmluvné záložné právo zriadené na základe záložnej zmluvy podľa ust. § 151b zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej ako „OZ“). Záložná zmluva alebo zmluva o zriadení záložného práva je dvojstranný právny úkon, ktorý slúži na zabezpečenie pohľadávky a jej príslušenstva. Záložca vstupuje do právneho vzťahu dobrovoľne a jeho vôľa, tak ako aj vôľa záložného veriteľa, sú esenciálnymi predpokladmi pre vznik záložného práva.

V prípade záložného práva, ktoré môže byť zriadené súdom, umožňujú osobitné právne predpisy zriadenie takéhoto záložného práva v dvoch prípadoch, a to zriadenie zabezpečovacieho opatrenia súdu (§ 343 CSP) alebo zriadenie záložného práva podľa § 158 Exekučného poriadku. Záložné právo v týchto prípadoch vznikne bez ohľadu na vôľu subjektu, ktorého majetok má byť zabezpečený záložným právom.

Ako sme už v úvode článku uviedli, záložné právo v podobe zabezpečovacieho opatrenia, ktoré vzniká rozhodnutím súdu, má explicitne zákonom vymedzený účel, a to ochranu veriteľa pred ohrozením exekúcie, ktorá by voči dlžníkovi mohla byť vedená.

Obdobne je tomu tak pri exekučnom záložnom práve, keď súdny exekútor na návrh oprávneného zriadi exekučné záložné právo na účely zabezpečenia pohľadávky oprávneného, pričom k jeho výkonu môže exekútor pristúpiť po splnení zákonných predpokladov.

Otázku, či exekučné záložné právo možno považovať za zabezpečovacie právo na účely ust. § 8 ZKR zodpovedali všeobecné súdy vo viacerých rozhodnutiach. Môžeme v zásade povedať, že panuje všeobecná zhoda na závere, podľa ktorého exekučné záložné právo nevytvára oprávnenému z exekúcie postavenie zabezpečeného veriteľa v konkurze.

Keďže vyhlásením konkurzu sa exekučné konanie zastavuje, exekučné záložné právo, ktoré je zriadené na účely exekučného konania, stráca svoj právny základ. Rovnaký právny záver prijal už Najvyšší súd Slovenskej republiky aj vo viacerých svojich rozhodnutiach riešiacich obdobnú právnu problematiku (porovnaj napr. rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6Obo 125/2007 zo dňa 18. októbra 2008 a rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1Obo 61/2010 zo dňa 6. októbra 2010). Vyhlásením konkurzu sa zo zákona exekučné konanie zastavuje a zrušuje exekučné záložné právo. Zriadené exekučné záložné právo na majetok patriaci do konkurzu nevytvára veriteľovi v konkurznom konaní postavenie zabezpečeného (oddeleného) veriteľa.⁵

V odbornej verejnosti však panujú pomerne zásadné nezhody o tom, či záložné právo zriadené zabezpečovacím opatrením súdu vytvára alebo nevytvára veriteľovi úpadcu postavenie zabezpečeného veriteľa. Najčastejšie sa však môžeme stretnúť s názorom, podľa ktorého má záložné právo zriadené súdom bližšie k zmluvnému záložnému právu než k exekučnému záložnému právu, a z toho dôvodu by mal mať takýto veriteľ postavenie

⁵ Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 24. októbra 2013, sp. zn. 5Obo22/2012.

zabezpečeného veriteľa v konkurze.⁶ V právnej teórii sa však stretávame aj s opačným právnym názorom.⁷

Autori sa s uvedeným názorom nestotožňujú, a to z nasledujúcich dôvodov:

- a) charakter záložného práva zriadeného súdom,
- b) účel záložného práva zriadeného súdom.

Ad a)

Ako sme už uviedli, záložné právo zriadené súdom nie je zriadené na základe zhodnej vôle veriteľa a dlžníka tak, ako je to v prípade zmluvného záložného práva. Naopak, v tomto prípade má bližšie k exekučnému záložnému právu, pretože je zriadené výlučne na návrh veriteľa, pričom súd (rovnako ako súdny exekútor) nezahŕňa do rozhodovacieho procesu o jeho zriadení vôľu dlžníka. Môžeme teda povedať, že vôľa dlžníka nie je rozhodujúcim faktorom ani v prípade rozhodovania súdu o zriadení záložného práva zabezpečovacím opatrením, ani v prípade exekučného záložného práva. Naproti tomu, v prípade zmluvného záložného práva, dlžník sám, na základe vlastnej vôle, vstupuje do právneho vzťahu s veriteľom.

Môžeme teda konštatovať, že fakticky záložné právo zriadené zabezpečovacím opatrením je obdobným inštitútom, ako je exekučné záložné právo alebo ako bolo sudcovské záložné právo.⁸ Oba tieto inštitúty predstavujú procesné zabezpečovacie inštitúty, ktorými sa zabezpečujú peňažné pohľadávky veriteľa. Spoločným znakom oboch inštitútov je ich previazanosť na exekučné konanie. Kým exekučné záložné právo možno vykonať len na základe ustanovení Exekučného poriadku, tak zabezpečovacie opatrenie v podobe záložného práva sa zriaďuje za účelom budúcej exekúcie, a výlučne len vtedy, ak existuje obava, že táto exekúcia bude ohrozená.

Ad b)

Záložné právo zriadené zabezpečovacím opatrením súdu má explicitne vymedzený účel v ust. § 343 ods. 1 CSP. Účelom je zabezpečenie peňažnej pohľadávky veriteľa, ak je obava, že prípadná exekúcia bude ohrozená. Ako uvádza Ústavný súd SR: *cieľom zabezpečovacieho opatrenia je eliminovať nepriaznivé následky, ktoré by mohli v priebehu konkrétného civilného sporového konania nastať. Zabezpečovacím opatrením sa teda má po-*

⁶ Napr. DŽAČÁR, L., FÖLDEŠ, R. Zabezpečovacie opatrenia v novom civilnom sporovom procese – vybrané problémy. In *Právny obzor*: Roč. 99, 2016, č. 6, s. 525 – 554; LÖWY, A. In ŠTEVČEK, M., FICOVÁ, S., BARICOVÁ, J., MESIARKINOVÁ, S., BAJÁNKOVÁ, J., TOMAŠOVIČ, M., a kol. *Civilný sporový poriadok. Komentár*. Praha : C. H. Beck, 2022, s. 1297 – 1310; MALIAR, M. K vybraným otázkam nariadenia zabezpečovacích opatrení a ich vzťah k insolvenčnej situácii dlžníka. In *Justičná revue*. 2023, č. 3, s. 351 – 365.

⁷ Napr. ŠTEVČEK, M., KOTRECOVÁ, A. Ako poznať dobrú právnu úpravu alebo od zabezpečovacích opatrení k analytickej právnej epistemológii. In *Právny obzor*: Roč. 100, 2017, č. 2. SUDZINA, M. Zabezpečovacie opatrenia podľa civilného sporového poriadku. In *Acta iuridica resoviensia*. 2021, č. 4, s. 374.

⁸ DŽAČÁR, L., FÖLDEŠ, R. Zabezpečovacie opatrenia v novom civilnom sporovom procese – vybrané problémy. In *Právny obzor*: Roč. 99, 2016, č. 6, s. 525 – 554.

skytnúť rýchla ochrana porušených alebo ohrozených práv subjektu, ktorý podal návrh na jeho nariadenie.⁹ Keď teda vezmeme do úvahy takto vymedzený účel, je zrejmé, že záložné právo zriadené zabezpečovacím opatrením súdu bezprostredne smeruje k výkonu práva prostredníctvom exekúcie. Môžeme teda povedať, že sudcovské záložné právo v mnohých prípadoch predchádza exekúcii a exekučnému záložnému právu. Z toho dôvodu ho nemožno stotožňovať so zmluvným záložným právom, ktoré je hmotnoprávnym zabezpečovacím inštitútom¹⁰, do ktorého vstupujú veriteľ a dlžník dobrovoľne, a to spravidla v čase, keď dlžník ešte nie je v omeškaní s plnením dlhu. To znamená, že na rozdiel od zmluvného záložného práva samo osebe nemá uhradzovaciu funkciu, ale výlučne zabezpečovaciu funkciu.¹¹ K výkonu záložného práva môže veriteľ pristúpiť až po tom, keď sa jeho pohľadávka stane judikovanou a tento výkon sa uskutočňuje až v rámci exekučného konania.¹²

Vo vzťahu k účelu záložného práva zriadeného súdom je nevyhnutné poukázať na skutočnosť, že v zmysle ust. § 48 ZKR, v prípade, ak bol na majetok dlžníka vyhlásený konkurz, nemožno za žiadnych okolností začať konanie o výkon rozhodnutia alebo exekučné konanie, a v prípade, ak takéto konanie bolo začaté, zo zákona dochádza k jeho zastaveniu. To, že účel zabezpečovacieho opatrenia vo forme zriadeného záložného práva nemožno dosiahnuť v konkurznom konaní, potvrdil vo svojom rozhodnutí aj Krajský súd Trnava¹³, ktorý uviedol, že *ak je nepochybné, že účinky začatia konkurzného konania nastali ešte pred rozhodnutím súdu prvej inštancie o nariadení zabezpečovacieho opatrenia (a v zmysle § 329 ods. 2 v spojení s § 344 CSP pre zabezpečovacie opatrenie je rozhodujúci stav v čase vydania uznesenia súdu prvej inštancie), absentuje tu existencia obavy z budúceho zmarenia exekúcie (ako podmienky pre nariadenie zabezpečovacieho opatrenia), keďže priamo zo zákona nie je možné začať exekučné konanie*. To však neznamená, že vydanie zabezpečovacieho opatrenia pred začatím konkurzného konania resp. pred vyhlásením konkurzu mení postavenie veriteľa z pohľadu konkurzného práva, keďže vyhlásením konkurzu sa exekučné konania zastavujú *ex lege*.

Vzhľadom na skutočnosť, že po vyhlásení konkurzu nie je možné naplniť účel záložného práva zriadeného zabezpečovacím opatrením súdu, zastávajú autori názor, že po vyhlásení konkurzu by malo byť záložné právo zriadené súdom zrušené (pretože odpadol dôvod, pre ktorý bolo vydané), pričom takéto záložné právo nie je spôsobilé vytvoriť pre veriteľa postavenie zabezpečeného veriteľa v konkurze. Zastávame názor, že záložné

⁹ Uznesenie Ústavného súdu SR z 4. augusta 2020, sp. zn. III. ÚS 294/2020.

¹⁰ Zákonné ustanovenia nepriznávajú záložnému právu zo zabezpečovacieho opatrenia žiadne hmotnoprávne účinky, ako je to pri zmluvnom záložnom práve. Pozri bližšie DŽAČÁR, E., FÖLDEŠ, R. Zabezpečovacie opatrenia v novom civilnom sporovom procese – vybrané problémy. In *Právny obzor*. Roč. 99, 2016, č. 6, s. 525 – 554.

¹¹ Rovnako LÖWY, A. In ŠTEVČEK, M., FICOVÁ, S., BARICOVÁ, J., MESIARKINOVÁ, S., BAJÁNKOVÁ, J., TOMAŠOVIČ, M., a kol. *Civilný sporový poriadok. Komentár*. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 1297 – 1310; DŽAČÁR, E., FÖLDEŠ, R. Zabezpečovacie opatrenia v novom civilnom sporovom procese – vybrané problémy. In *Právny obzor*. Roč. 99, 2016, č. 6, s. 525 – 554; MALIAR, M. K vybraným otázkam nariadenia zabezpečovacích opatrení a ich vzťah k insolvenčnej situácii dlžníka. In *Justičná revue*. 2023, č. 3, s. 351 – 365.

¹² Pozri Uznesenie Ústavného súdu SR z 21. januára 2020, sp. zn. III. ÚS 18/2020.

¹³ Uznesenie Krajského súdu Trnava z 29. júla 2021, sp. zn. 32Cob/28/2021.

právo zriadené zabezpečovacím opatrením plní svoju funkciu výlučne v civilnom sporovom konaní a zákonom nemá vytvorený priestor v konaniach podľa ZKR.¹⁴

K predmetným právnym rozporom sa vyjadril aj Ústavný súd SR v uznesení z 28. apríla 2022, sp. zn. III. ÚS 235/2022. Vzhľadom na svoje vymedzené oprávnenie sa Ústavný súd SR pomerne opatrenie vyjadroval k dvom uvedeným názorovým prúdom, ktoré sa vytvorili v odbornej verejnosti a aplikačnej praxi vo vzťahu k posudzovaniu záložného práva zriadeného zabezpečovacím opatrením súdu na účely konkurzu.

Pokiaľ ide o samotný účel zabezpečovacieho opatrenia, Ústavný súd SR v predmetnom uznesení uviedol, že *zabezpečovacie opatrenie smeruje k zabezpečeniu procesnej ochrany veriteľa v ďalšom na základné konanie nadväzujúcom exekučnom konaní, pričom následok v podobe záložného práva je len jeho technickým vyjadrením bez toho, aby takéto záložné právo malo rovnaký obsah a účinky ako záložné právo zriadené na základe zmluvy veriteľa a dlžníka. Záver, podľa ktorého účel zabezpečovacieho opatrenia je analogický s účelom exekučného záložného práva tak, ako je vyjadrený v § 167 a nasl. Exekučného poriadku, preto nemožno považovať za nelogický. Skôr naopak. Práve preto možno na zabezpečovacie opatrenie v konkurze vzťahovať rovnaký následok zániku tohto práva, tak, ako tomu je pri exekučnom záložnom práve podľa § 167f ods. 4 ZKR.* Taktiež k samotnému účelu Ústavný súd SR uvádza, že *rovnako za zjavne nesprávny nemožno považovať záver okresného súdu, podľa ktorého záložné právo zriadené zabezpečovacím opatrením plní svoju funkciu výlučne v sporovom konaní a zákonom nemá vytvorený priestor v rámci procesu oddĺženia podľa ZKR. Táto úvaha nevybočuje z rámca zákonných ustanovení nielen ZKR, no ani CSP, ktorý stanovuje, že záložné právo možno zriadiť len pri obave z ohrozenia exekúcie a jeho výkon môže nastať až po tom, ako bola pohľadávka právoplatne priznaná súdnym rozhodnutím (§ 343 ods. 1 a 3 CSP).*

Na doplnenie je potrebné uviesť, že ust. § 167f ods. 4 ZKR, podľa ktorého exekučné záložné právo k dlžníkovmu majetku vyhlásením konkurzu zaniká sa týka výlučne konkurzu vyhláseného na majetok fyzickej osoby podľa 4. časti ZKR. Naproti tomu, v prípade konkurzu vyhláseného na majetok právnickej osoby, ZKR výslovne neustanovuje zánik exekučného záložného práva, ustanovuje len, že na majetok podliehajúci konkurzu nemožno začať exekúciu a ak exekúcia bola začatá zo zákona sa zastavuje. Zastavením exekúcie *ex lege* však rovnako *ex lege* zaniká aj exekučné záložné právo, ktoré nemôže existovať bez toho aby prebiehalo exekučné konanie.¹⁵ Ako dodáva Ďurica, tým, že sa vyhlásením konkurzu exekučné konanie zastavuje, exekučné záložné právo, ktoré je zriadené na účely exekučného konania, stráca svoj právny základ.¹⁶

¹⁴ Obdobne uznesenie Okresného súdu Prešov z 9. septembra 2021, sp. zn. 50dS/4/2020-110.

¹⁵ To potvrdzuje aj rozhodnutie Najvyššieho súdu SR z 24. októbra 2013, sp. zn. 50bdo/22/2012, uverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu č. 7/2014: *Vyhlásením konkurzu sa zo zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zmien a doplnkov exekučné konanie zastavuje a tým sa zrušuje exekučné záložné právo zriadené podľa ust. § 167 ods. 1 zákona č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení zmien a doplnkov.*

¹⁶ ĎURICA, M. *Zákon o konkurze a reštrukturalizácii. Komentár.* 3. vyd. Bratislava : C. H. Beck, 2019, s. 32.

Pokiaľ ide o charakter záložného práva zriadeného súdom, Ústavný súd SR zastáva názor, že *dôvod nariadenia zabezpečovacieho opatrenia teda nevyplýva zo snahy veriteľa, aby dosiahol hmotnoprávne zabezpečenie svojej pohľadávky alebo jej zabezpečenie v procesoch podľa ZKR, ale z toho, aby jeho pohľadávka bola osobitne zabezpečená z dôvodu ohrozenia exekúcie rozsudku, ktorého vydania sa domáha v základnom konaní a ktorému má nasledovať exekúcia. Skutočnosť, že zabezpečovacím opatrením sa zriaďuje záložné právo, nevyjadruje to, že jeho cieľom je vytvorenie takého právneho stavu, aký je možný dosiahnuť hmotnoprávnym zabezpečením prostredníctvom zmluvy o zriadení záložného práva a ktorému úpadkové právo pripisuje osobitné kvalifikované postavenie tak, ako to vyjadruje § 8 ZKR a v nadväznosti naň § 166c ods. 1 písm. c) ZKR.*

Z argumentácie Ústavného súdu SR je zrejmé, že sa prikláňa k nazeraniu na záložné právo zriadené zabezpečovacím opatrením súdu ako na procesnoprávnu ochranu nároku žalobcu¹⁷, ktorá mu však nezakladá záložné právo hmotnoprávneho charakteru. Zriadenie takéhoto exekučného záložného práva predstavuje individuálnu ochranu práva veriteľa, ktorá je bez existencie prebiehajúceho konkurzného konania závislá na pokračovaní vymáhania tohto práva v exekučnom konaní. Aj Ústavný súd SR uvádza, že *z týchto zákonných ustanovení vyplýva zrejma nadväznosť súdom zriadeného záložného práva na základnému konaniu nadväzujúce exekučné konanie bez toho, aby zákon výslovne stanovoval osobitné postavenie tohto práva v procesoch podľa ZKR.* Avšak konkurzné právo berie veriteľom právo individuálneho vymáhania svojich pohľadávok a nahrádza ho kolektívnym vymáhaním týchto pohľadávok veriteľov voči dlžníkovi.¹⁸ To znamená, že individuálna procesná ochrana veriteľa vo forme zriadenia záložného práva zabezpečovacím opatrením nemôže v prípade vyhláseného konkurzu pokračovať, pretože individuálna ochrana práv veriteľov a ich vymáhanie sú nahradené kolektívnou ochranou práv a ich kolektívnym vymáhaním. Ako uvádza Ústavný súd SR¹⁹, *aby sa zabezpečila rovnaká ústavná ochrana všetkých rovnorodých pohľadávok voči insolventnému dlžníkovi, musí každý veriteľ akceptovať „nedobytnosť“ časti svojej pohľadávky.* Len tak totiž možno zabezpečiť rovnakú ochranu všetkých pohľadávok, nielen individuálnej pohľadávke veriteľa. V prípade, ak by si veriteľ do konkurzného konania prihlásil svoju pohľadávku ako zabezpečenú, nevyhnutným následkom by malo byť jej popretie správcom konkurznej podstaty, čo do zabezpečenia zabezpečovacím právom.²⁰

Záver

Ako uvádza Števček, rozumnou je taká interpretácia či aplikácia právnej normy, ktorá napomáha „životnosti“ pozitívneho práva, a to tak, aby bol naplnený základný účel

¹⁷ Rovnako aj VYHNÁLIK, D. Doktrínálne a judikatúrne závery pri výklade pojmu vymáhateľná pohľadávka v konaní o odporovateľnosti právnych úkonov. In *Paneurópske právnické listy*. 2022, č. 1.

¹⁸ K problémom kolektívneho vymáhania pohľadávok pozri bližšie JACKSON, T. H. *The Logic and Limits of Bankruptcy Law*. Cambridge : Harvard University Press, 1986, s. 10 a nasl.

¹⁹ Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo 16. decembra 2015, sp. zn. II. ÚS 273/2012.

²⁰ Rovnako MALIAR, M. K vybraným otázkam nariadenia zabezpečovacích opatrení a ich vzťah k insolvenčnej situácii dlžníka. In *Justičná revue*. 2023, č. 3, s. 351 – 365.

a zmysel právnej úpravy.²¹ Účelom zabezpečovacieho opatrenia vo forme záložného práva je ochrana individuálneho záujmu veriteľa v súdnom konaní, o ktorom súd rozhodne v prípade, ak by v budúcnosti bola prípadná exekúcia jeho peňažného nároku ohrozená.

Veriteľ sa preto nestáva oddeleným veriteľom v konkurznom konaní len na základe zriadenia záložného práva zabezpečovacím opatrením, lebo ide o procesný zabezpečovací inštitút, ktorý je výslovne viazaný na exekúciu. Vyhlásením konkurzu sa však každá exekúcia *ex lege* zastavuje a ak sa ešte nezačala, začať sa ani nemôže, čím odpadá samotný dôvod, pre ktorý bolo zabezpečovacie opatrenie vydané. Z pohľadu veriteľa bude mať zriadenie záložného práva výslovne význam len v prípade exekučného konania, ktoré môže nasledovať po tom, ako jeho pohľadávka bude judikovaná. Akékoľvek zvýhodnenie tohto veriteľa v rámci konkurzného konania je z uvedených argumentov neprípustné.²²

Literatúra

- ĎURICA, M. *Zákon o konkurze a reštrukturalizácii. Komentár*. 3. vyd. Bratislava : C. H. Beck, 2019, 1476 s. ISBN 978-80-7400-846-7
- DŽAČÁR, L., FÖLDEŠ, R. Zabezpečovacie opatrenia v novom civilnom sporovom procese – vybrané problémy. In *Právny obzor*. Roč. 99, 2016, č. 6, s. 525 – 554. ISSN 0032-6984
- JACKSON, T. H. *The Logic and Limits of Bankruptcy Law*. Cambridge: Harvard University Press, 1986. 287 s. ISBN 9780674537453
- MALIAR, M. K vybraným otázkam nariadovania zabezpečovacích opatrení a ich vzťah k insolvenčnej situácii dlžníka. In *Justičná revue*. 2023, č. 3, s. 351 – 365. ISSN 1335-6461
- SEDLÁČKO, F., KOTRECOVÁ, A., FILOVÁ, A. Rekodifikácia civilného procesného práva: Neodkladné a zabezpečovacie opatrenia podľa CSP a CMP; odkladný účinok v rámci SSP. In *Bulletin slovenskej advokácie*. 2016, č. 6, s. 4 – 9. ISSN 1335-1079
- SUDZINA, M. Zabezpečovacie opatrenia podľa civilného sporového poriadku. In *Acta iuridica resoviensia*. 2021, č. 4, s. 372 – 382. ISSN 2720-0574
- ŠTEVČEK, M., FICOVÁ, S., BARICOVÁ, J., MESIARKINOVÁ, S., BAJÁNKOVÁ, J., TOMAŠOVIČ, M., a kol. *Civilný sporový poriadok. Komentár*. Praha : C. H. Beck, 2022. ISBN 978-80-7400-909-9
- ŠTEVČEK, M., KOTRECOVÁ, A. Ako poznať dobrú právnu úpravu alebo od zabezpečovacích opatrení k analytickej právnej epistemológii. In *Právny obzor*. Roč. 100, 2017, č. 2. ISSN 0032-6984
- ŠTEVČEK, M. Jeden problém a pokus o jeho riešenie (čo by na časť úpravy neodkladných opatrení v CSP povedal Malý princ). In *Právny obzor*. Roč. 99, 2016, č. 3, s. 195 – 203. ISSN 0032-6984
- VYHNÁLIK, D. Doktrinálne a judikatúrne závery pri výklade pojmu vymáhateľná pohľadávka v konaní o odporovateľnosti právnych úkonov. In *Paneurópske právnické listy*. 2022, č. 1. ISSN 2644-450X

Judikatúra

- Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo 16. decembra 2015, sp. zn. II. ÚS 273/2012
- Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky z 3. augusta 2017, sp. zn. II. ÚS 491/2017
- Uznesenie Ústavného súdu SR zo 4. augusta 2020, sp. zn. III. ÚS 294/2020
- Uznesenie z predbežného prerokovania Ústavného súdu Slovenskej republiky zo 17. augusta 2022, sp. zn. I. ÚS 413/2022
- Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 24. októbra 2013, sp. zn. 5Obdo/22/2012
- Uznesenie Krajského súdu Trnava z 29. júla 2021, sp. zn. 32Cob/28/2021
- Uznesenie Okresného súdu Prešov z 9. septembra 2021 sp.zn. 5OdS/4/2020-110

²¹ ŠTEVČEK, M. Jeden problém a pokus o jeho riešenie (čo by na časť úpravy neodkladných opatrení v CSP povedal Malý princ). In *Právny obzor*. Roč. 99, 2019, č. 3, s. 195 – 203.

²² Tento príspevok bol financovaný z projektu VEGA č. 1/0259/22 a podporený Agentúrou na podporu výskumu a vývoja na základe Zmluvy č. APVV-19-0424.